

**Секція 3. Звітність підприємств – джерело інформаційного
забезпечення контролю, аналізу та статистики**

**ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ
«ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ»**

К. В. БЕЗВЕРХИЙ,

к. е. н., докторант кафедри обліку і оподаткування,

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана» (м. Київ, Україна)*

Збільшуючи соціальну відповідальність перед суспільством, підприємства розкривають бізнес-інформацію для всіх зацікавлених користувачів у своїй звітності. Це потребує розроблення такої системи обліку, яка б видавала інформацію, необхідну для формування інтегрованої звітності підприємства у складі як фінансових, так і нефінансових показників. Якість розробленої системи залежить від розуміння ключових термінів, що актуалізує дослідження економічної сутності поняття «інтегрована звітність» у контексті підприємства.

Узагальнення підходів щодо визначення поняття «інтегрована звітність» у працях вчених-економістів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Узагальнення підходів до визначення поняття «інтегрована звітність»

№ з/п	Автори	Підходи до визначення поняття «інтегрована звітність»	Кількість джерел	Частка джерел, %
1	2	3	4	5
1	С. Адамс, Т. Бочуля, О. Вақун, С. Легенчук, М. Максимчук, Р. Сімнетт	Нова парадигма (концепція) звітності	5	7,69
2	Н. Балашова, А. Бауліна, К. Белоусов, М. Вахрушина, Л. Герасімова, В. Гетьман, А. Гордієнко, Т. Горохова, Т. Єфименко, М. Заяць, О. Коваленко, С. Король, Г. Ляхович, Н. Маліновська, В. Меліхов, Є. Нехода, А. Николишин, О. Нікіфорова, О. Осадча, В. Плотніков, О. Плотнікова, В. Рядська, Т. Серебрякова, О. Соловйова	Інформація, що сприяє створенню вартості (капіталу) в періоді	20	30,77

1	2	3	4	5
3	Р. Булига, О. Волкова, Д. Волошин, О. Господарчук, О. Гриценко, І. Дземішкевич, В. Досіков, І. Калабіхіна, І. Колос, М. Корягін, В. Костюченко, О. Кундря-Висоцька, П. Куцик, О. Лаговська, Н. Лаханова, В. Максимова, Т. Маркелова, М. Проданчук, Н. Ракевич, Ф. Сафонова, О. Сивак, Т. Сльозко, С. Тимофєєва, А. Харін, Т. Хачатурова, Т. Хомуляк, І. Шевченко	Звітність, яка включає в себе фінансові та нефінансові показники, що об'єднана в єдиний чіткий формат	22	33,85
4	Т. Давидюк, Ю. Домашенко, Т. Лессідренська, І. Макаренко, У. Роцектаєва, Л. Чхутіашвілі, Н. Шамонін	Звітність яка формується на принципах стійкого розвитку та має стратегічний напрям розвитку компанії	7	10,77
5	Н. Єршова, І. Жиглей, Г. Опачинська, Є. Петрова	Дієвий інструмент налагодження діалогу і взаєморозуміння між компаніями і зовнішнім співтовариством	4	6,15
6	Р. Костирко, Р. Кузіна, С. Лайко, Ю. Новожилова	Корпоративна звітність	4	6,15
7	О. Морозова, М. Рибянцева, Н. Струк, В. Храмова	Інструментарій в поданні результатів діяльності підприємства	3	4,62
	Усього:		65	100

Частка вчених-економістів, що пропонують підходи до визначення поняття «інтегрована звітність», наведена на рис. 1.

Відповідно до узагальнених даних, що наведені в табл. 1, найбільший відсоток вчених-економістів – 33,85% – дотримуються думки, що інтегрована звітність – це звітність, яка включає в себе фінансові та нефінансові показники, що об'єднана в єдиний чіткий формат. Це Р. Булига, О. Волкова, Д. Волошин, О. Господарчук, О. Гриценко, І. Дземішкевич, В. Досіков, І. Калабіхіна, І. Колос, М. Корягін, В. Костюченко, О. Кундря-Висоцька, П. Куцик, О. Лаговська, Н. Лаханова, В. Максимова, Т. Маркелова, М. Проданчук, Н. Ракевич, Ф. Сафонова, О. Сивак, Т. Сльозко, С. Тимофєєва, А. Харін, Т. Хачатурова, Т. Хомуляк та І. Шевченко.

Секція 3. Звітність підприємств – джерело інформаційного забезпечення контролю, аналізу та статистики

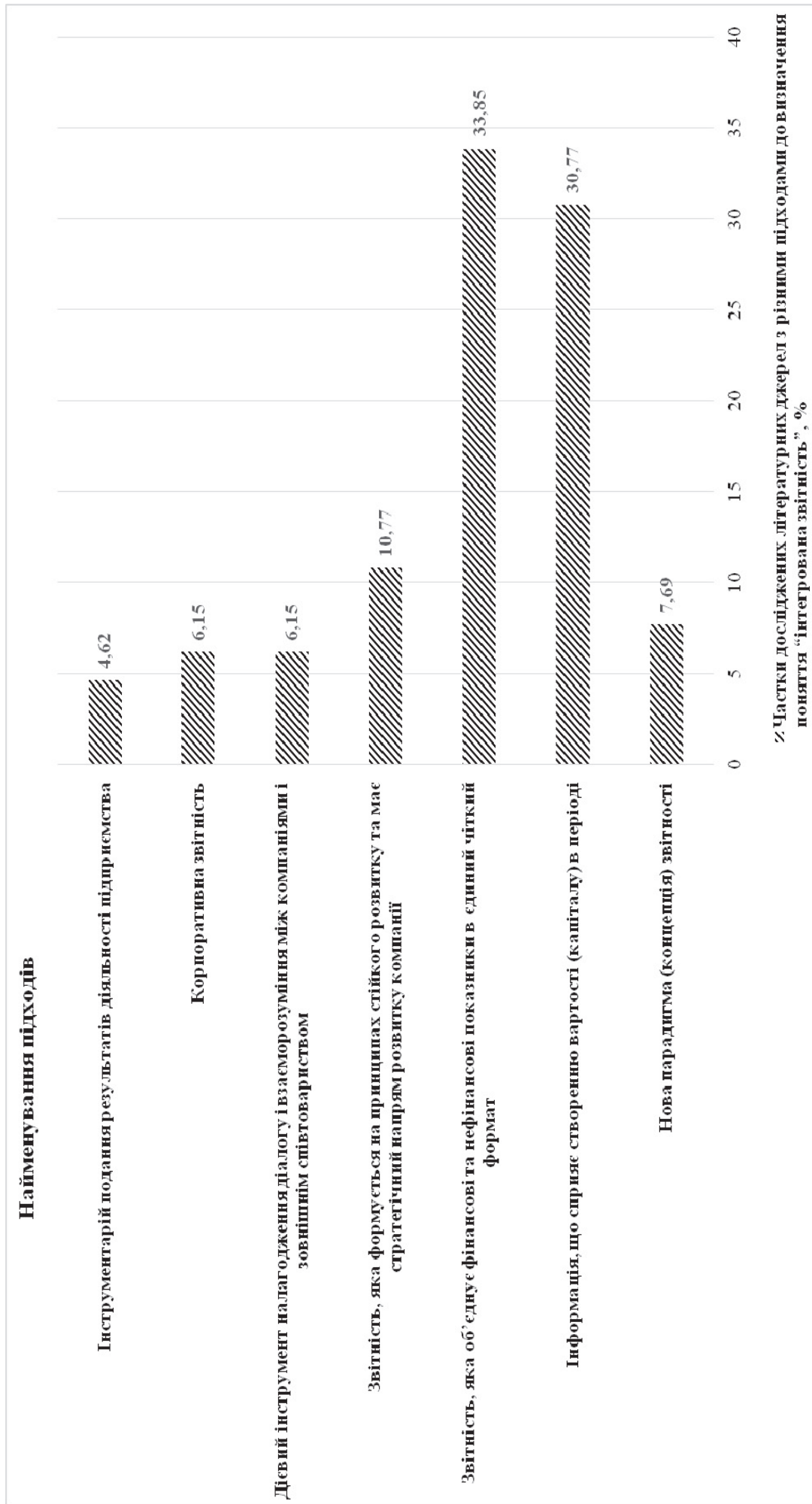

Рис. 1. Частка вчених-економістів, що пропонують підходи до визначення поняття «інтегрована звітність», %

Секція 3 Звітність підприємств – джерело інформаційного забезпечення контролю, аналізу та статистики

Крім того, необхідно зауважити, що фінансові показники беруться як з фінансової звітності, так і з бухгалтерського обліку (відповідні розрахунки), а нефінансові показники на запит бухгалтерської служби готують інші структурні підрозділи підприємства.

За визначенням Н. Балашової, А. Бауліна, К. Белоусова, М. Вахрушиної, Л. Герасімова, В. Гетьмана, А. Гордієнко, Т. Горохової, Т. Єфименко, М. Зайця, О. Коваленко, С. Король, Г. Ляхович, Н. Маліновської, В. Меліхова, Є. Неходи, А. Николишин, О. Нікіфорової, О. Осадчої, В. Плотнікова, О. Плотнікової, В. Рядської, Т. Серебрякової та О. Соловйова (30,77% дослідників), інтегрована звітність – це інформація, що сприяє створенню вартості (капіталу) в періоді. Значення цього підходу полягає в тому, що тут вперше для потреб управління виведено на найвищий рівень роль інтегрованої звітності як інформація, яка створює капітал протягом діяльності підприємства.

Не можна не погодитись з підходом до визначення сутності інтегрованої звітності вітчизняних вчених-економістів Т. Давидюк, Ю. Домашенко, Т. Лессідренської, І. Макаренко, У. Роцектаєва, Л. Чхутіашвілі та Н. Шамоніна (10,77% вчених-економістів), які розглядають інтегровану звітність, яка формується на принципах стійкого розвитку та має стратегічний напрям розвитку компанії. Принципи стійкого розвитку покликані дотримуватися балансу між процесами економічного зростання суб'єкта господарювання, захисту навколишнього середовища та соціальної відповідальності бізнесу перед суспільством. А інтегрована звітність, яка формується на принципах стійкого розвитку, повинна відображати всі вищевказані процеси у майбутньому, тобто враховувати фактор розвитку суб'єкта господарювання на перспективу.

Зарубіжні вчені-економісти С. Адамс та Р. Сімнетт першими у 2011 р. розглянули інтегровану звітність як нову парадигму (концепцію) звітності, яка є цілісною, стратегічною, адаптивною, суттєвою і актуальною до різних часових вимірів [1, с. 292]. У подальшому цих поглядів дотримувалися й українські дослідники, зокрема такі, як Т. Бочуля (2015 р.), О. Вакун (2014 р.), С. Легенчук (2015 р.) та М. Максимчук (2016 р.) (загалом 7,69% досліджуваних літературних

джерел). Тобто можна вважати, що 2011 р. є відправною точкою, коли стару парадигму (фінансової та нефінансової звітності) змінила нова парадигма інтегрованої звітності підприємства.

Малочисельною є група вчених-економістів – Н. Єршова, І. Жиглей, Г. Опачинська та Є. Петрова (6,15%), – які визначають інтегровану звітність як дієвий інструмент налагодження діалогу і взаєморозуміння між компаніями і зовнішнім співтовариством. Як зазначає Г. Опачинська, інтегрований звіт є не тільки інформативним інструментом для зовнішніх, внутрішніх користувачів і всіх зацікавлених сторін, але також покликаний бути інструментом у прийнятті рішень різного рівня [2, с. 66]. Тобто наголошується, що інтегрований звіт є також інструментом прийняття управлінських рішень.

Аналізуючі підходи до визначення сутності інтегрованої звітності в довідковій літературі (див. табл. 1), слід зазначити, що такі автори як Р. Костирко, Р. Кузіна, С. Лайко та Ю. Новожилова (6,15%), розглядають інтегровану звітність як корпоративну. Не варто погоджуватись з цим підходом, адже з нього випливає, що корпоративну звітність складають лише корпоративні підприємства. Поділ підприємств на унітарні та корпоративні зумовлено способом утворення (заснування) конкретного підприємства. Унітарні підприємства утворюються одним засновником, а корпоративні — двома або більше засновниками (п. 63.3 – 63.5 ст. 63 Господарського кодексу України [3]). Тобто це єдиний критерій, за яким підприємства поділяють на унітарні й корпоративні. Відповідно, до корпоративних підприємств належать кооперативні підприємства, господарські товариства, а також інші підприємства, у тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб. Отже, інтегрована звітність не може бути складена тільки корпоративними підприємствами, але й може складатися унітарними підприємствами.

О. Морозова, М. Рибянцева, Н. Струк та В. Храмова (4,62% вчених-економістів) досліджують інтегровану звітність як інструментарій в поданні результатів діяльності підприємства. Окрему увагу в цьому контексті заслуговує визначення, запропоноване М. Рибянцевою та В. Храмовою [4]: інтегрована звітність – це інструмент фінансового

Секція 3 Звітність підприємств – джерело інформаційного забезпечення контролю, аналізу та статистики

обліку, що представляє собою укомплектований масив інформаційних даних про організацію, що включає в себе комплекс показників, що характеризують економічний, соціальний і екологічний аспекти сфери діяльності господарюючого суб'єкта, а також про систему корпоративного управління, що дозволяє зацікавленим користувачам побачити процес створення вартості господарюючого суб'єкта та сформулювати думку про його економічну цінність. В ньому наголошується про важливість комплексу показників – економічний, соціальний і екологічний аспекти сфери діяльності господарюючого суб'єкта що є досить суттєвим доповненням.

Отже, розглянувши підходи до визначення сутності інтегрованої звітності можна дійти висновку, що це така звітність, яка включає сукупність фінансових показників, які входять до складу фінансової звітності, так і розрахункові фінансові показники, які не входять до такої звітності, а також нефінансові показники, які надаються на запит бухгалтерської служби іншими структурними підрозділами підприємства.

Список використаних джерел

1. Adams S. Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector / Sarah Adams, Roger Simnett // Australian Accounting Review. – 2011. – Volume 21. – Issue 3. – P. 292 – 301.

2. Опачинська Г.П. Розвиток інтегрованої звітності / Г. П. Опачинська // Розвиток бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту в ХХІ-му столітті: тези виступів Міжнар. наук.-практ. конф. – 6-7 листопада 2015 р., м. Житомир.– Житомир, 2015. – С. 65 – 66.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1447496000227706>.

4. Рыбенцева М.С. Интегрированная отчетность как основа повышения существенности учетной информации [Электронный ресурс] / М. С. Рыбенцева, В. Е. Храмова // Политематический сетевой электронный научный журнал Кубанского государственного аграрного университета. – 2016. – № 120 (06). – Режим доступа: <http://ej.kubagro.ru/2016/06/pdf/101.pdf>.